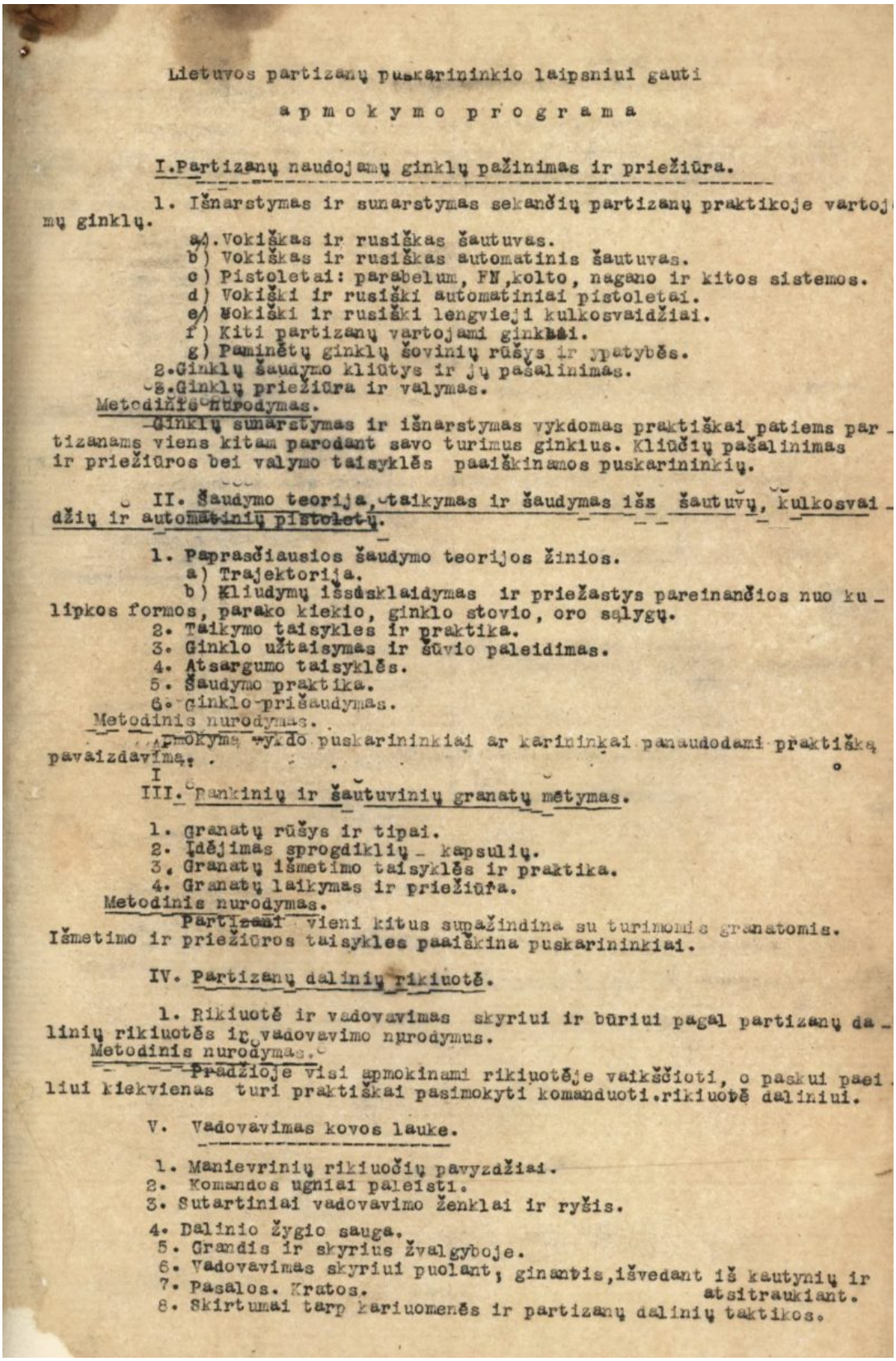
1946 03 15 · Lietuvos partizanų puskarininkio laipsniui gauti apmokymo programa

Lietuvos ypatingasis archyvas · „A“ apygardos štabas, 1946 03 15, 3 lapai · lietuvių kalba

Lietuvos partizanų puskarininkio laipsniui gauti

a p m o k y m o p r o g r a m a

I. Partizanų naudojamų ginklų pažinimas ir priežiūra.

1. Išnarstymas ir sunarstymas sekančių partizanų praktikoje vartojamų ginklų.
   a) Vokiškas ir rusiškas šautuvas.
   b) Vokiškas ir rusiškas automatinis šautuvas.
   c) Pistoletai: parabelum, FN, kolto, nagano ir kitos sistemos.
   d) Vokiški ir rusiški automatiniai pistoletai.
   e) Vokiški ir rusiški lengvieji kulkosvaidžiai.
   f) Kiti partizanų vartojami ginklai.
   g) Paminėtų ginklų šovinių rūšys ir ypatybės.
2. Ginklų šaudymo kliūtys ir jų pašalinimas.
3. Ginklų priežiūra ir valymas.

Metodinis nurodymas.

Ginklų sunarstymas ir išnarstymas vykdomas praktiškai patiems partizanams vienas kitam parodant savo turimus ginklus. Kliūčių pašalinimas ir priežiūros bei valymo taisyklės paaiškinamos puskarininkių.

II. Šaudymo teorija, taikymas ir šaudymas iš šautuvų, kulkosvaidžių ir automatinių pistoletų.

1. Paprasčiausios šaudymo teorijos žinios.
   a) Trajektorija.
   b) Kliudymų išsisklaidymas ir priežastys pareinančios nuo kulipkos formos, parako kiekio, ginklo stovio, oro sąlygų.
2. Taikymo taisyklės ir praktika.
3. Ginklo užtaisymas ir šūvio paleidimas.
4. Atsargumo taisyklės.
5. Šaudymo praktika.
6. Ginklo prišaudymas.

Metodinis nurodymas.

Mokymą vykdo puskarininkiai ar karininkai panaudodami praktišką pavaizdavimą.

III. Rankinių ir šautuvinių granatų metymas.

1. Granatų rūšys ir tipai.
2. Įdėjimas sprogdiklių - kapsulių.
3. Granatų išmetimo taisyklės ir praktika.
4. Granatų laikymas ir priežiūra.

Metodinis nurodymas.

Partizanai vieni kitus supažindina su turimomis granatomis. Išmetimo ir priežiūros taisykles paaiškina puskarininkiai.

IV. Partizanų dalinių rikiuotė.

1. Rikiuotė ir vadovavimas skyriui ir būriui pagal partizanų dalinių rikiuotės ir vadovavimo nurodymus.

Metodinis nurodymas.

Pradžioje visi apmokinami rikiuotėje vaikščioti, o paskui paeiliui kiekvienas turi praktiškai pasimokyti komanduoti rikiuotę daliniui.

V. Vadovavimas kovos lauke.

1. Manievrinių rikiuočių pavyzdžiai.
2. Komandos ugniai paleisti.
3. Sutartiniai vadovavimo ženklai ir ryšis.
4. Dalinio žygio sauga.
5. Grandis ir skyrius žvalgyboje.
6. Vadovavimas skyriui puolant, ginantis, išvedant iš kautynių ir atsitraukiant.
7. Pasalos. Kratos.
8. Skirtumai tarp kariuomenės ir partizanų dalinių taktikos.

Metodinis nurodymas.

Partizanai visų pirma išmoksta partizanų dalinių rikiuotės ir vadovavimo komandas bei nurodymus, o paskui karininkas praveda praktiškai kiekvienai kautynių rūšiai bent po du - tris pratimus įvairiose vietovės aplinkybėse , pv. miške, gyvenvietėse, laukuose,ir po kiekvieno pratimo padaro veiksmų kritišką, mokomąją nagrinėjimą.

VI. Sprogdinimai, ardymai ir kliūtys.

1. Sprogstamosios medžiagos ir minos.
2. Paprasčiausieji sprogdinimo būdai padegama virvute.
3. Tiltų naikinimas sprogdinimu ir padegimu.
4. Geležinkelių ir kelių gadinimas.
5. Kliūčių rengimas ir pašalinimas.

Metodinis nurodymas.

Karininkas parodo praktiškai sprogstamas medžiagas ir jų naudojimo būdus.

VII. Kova su tankais.

1. Prieštankinės kliūtys: duobės, grioviai, rąstai, stulpai, minos.
2. Aktyvios kovos priemonės: granatų ryšuliai, benzino bonkos, pakuodės, prieštankiniai ginklai.

Metodinis nurodymas,

Karininko paskaita pagal galimumą pavaizduojant praktiškomis priemonėmis.

VIII. Apsikasimas.

1. Šaulio apkasas šaudyti gulom, klupsčiom, stačiom.
2. Pylimų bei uždangų storis atsižvelgiant į kulipkos pramušamąją jėgą.
3. Pozicijų parinkimas.

Metodinis nurodymas.

Praktiškai parodomi apkasai bei uždangos vietovėje.

IX. Priešlėktuvinė apsauga.

1. Priešlėktuvinis sekimas ir šaudymas į lėktuvus.
2. Priešlėktuvine apsauga.

Metodinis nurodymas.

Karininko paaiškinamoji paskaita.

X. stovyklų rengimas.

1. Vietos parinkimas .
2. Stovyklų įrengimai: šakų ir šiaudų palapinės, bunkeriai ir kit.

Metodinis nurodymas.

Praktiškas stovyklų įrengimų apžiūrėjimas bei statymas.

XI. Partizanų lauko ir įgulos bei vidaus tarnyba.

1. Lauko sargybos, sargybų postai.
2. Patruliai.
3. Sargybos prie karinio turto bei įrengimų.
4. Saugojimas ir lydėjimas suimtųjų.
5. Dalinio budėtojai ir tvarkiniai.

Metodinis nurodymas.

Parodoma praktiški tarnybos pavyzdžiai.

XII. Orientavimasis lauke.

1. Orientavimasis pagal kompasą, saulę, žvaigždes ir ypatingas
2. Žemėlapio skaitymas ir orientavimas. tines žymes.

Metodinis nurodymas.

Praktiški pratimai lauke.

XIII. Drausmės nuostatai ir lauko teismai.

1. Kariškoji, partizaniškoji, ir pilietinė drausmė.
2. Drausmės nuostatai.
3. Lauko teismai.
4. Priesaika ir paslaptiės laikymas.

Metodiniai nurodymai.
Paskaitos ir praktiškas dalinio drausminimas.

XIV. Pirmoji pagalba.

1. Sužeistųjų perišimo būdai.
2. Kraujo sustabdymo būdai.
3. Sužeistųjų pernešimas ir gabenimas,
4. Bendroji higiena.

Metodinis nurodymas.
Paskaitos ir praktiški perišimo ir pernešimo pratimai.

XV. Pašnekėsiai patriotinėmis temomis.

1. Aiškinamieji pašnekėsiai apie teisingą, laisvą bet drausmingą kultūringą valstybės demokratiną santvarką.
2. Partizaninės ir patriotinės dainos.

1946m. kovo mėn. 15d.

A. Apygardos Vadas

III - Skriaus Viršininkas

Apie dokumentą

„A“ apygardos štabo parengta „Lietuvos partizanų puskarininkio laipsniui gauti apmokymo programa“, 1946 m. kovo 15 d. Mašinraštis, 3 lapai, 15 mokymo dalykų su metodiniais nurodymais: ginklai, šaudymas, granatos, rikiuotė, vadovavimas kovos lauke, sprogdinimai, kova su tankais, apsikasimas, priešlėktuvinė apsauga, stovyklos, tarnyba, orientavimasis, drausmė ir lauko teismai, pirmoji pagalba, patriotiniai pašnekesiai. Programą žaliu rašalu pasirašė A apygardos vadas Kazimieraitis, raudonu – III skyriaus viršininkas „Vanagas“. Ji įgyvendina 1946 m. sausio 6 d. rašte Nr. 53/IIIc duotą pažadą: „Artimiausiu laiku apygardos štabas paruoš apmokymo programas“. IV dalyje nurodoma mokyti pagal brošiūrą „Partizanų dalinių rikiuotė ir vadovavimas“ (1945 12 17).

Iššifruotas tekstas · lietuvių k.

Lietuvos partizanų puskarininkio laipsniui gauti apmokymo programa

I. Partizanų naudojamų ginklų pažinimas ir priežiūra.
1. Išnarstymas ir sunarstymas sekančių partizanų praktikoje vartojamų ginklų.
a) Vokiškas ir rusiškas šautuvas.
b) Vokiškas ir rusiškas automatinis šautuvas.
c) Pistoletai: parabelum, FN, kolto, nagano ir kitos sistemos.
d) Vokiški ir rusiški automatiniai pistoletai.
e) Vokiški ir rusiški lengvieji kulkosvaidžiai.
f) Kiti partizanų vartojami ginklai.
g) Paminėtų ginklų šovinių rūšys ir ypatybės.
2. Ginklų šaudymo kliūtys ir jų pašalinimas.
3. Ginklų priežiūra ir valymas.
Metodinis nurodymas.
Ginklų sunarstymas ir išnarstymas vykdomas praktiškai patiems partizanams viens kitam parodant savo turimus ginklus. Kliūčių pašalinimas ir priežiūros bei valymo taisyklės paaiškinamos puskarininkių.

II. Šaudymo teorija, taikymas ir šaudymas iš šautuvų, kulkosvaidžių ir automatinių pistoletų.
1. Paprasčiausios šaudymo teorijos žinios.
a) Trajektorija.
b) Kliudymų išsisklaidymas ir priežastys, pareinančios nuo kulipkos formos, parako kiekio, ginklo stovio, oro sąlygų.
2. Taikymo taisyklės ir praktika.
3. Ginklo užtaisymas ir šūvio paleidimas.
4. Atsargumo taisyklės.
5. Šaudymo praktika.
6. Ginklo prišaudymas.
Metodinis nurodymas.
Apmokymą vykdo puskarininkiai ar karininkai, panaudodami praktišką pavaizdavimą.

III. Rankinių ir šautuvinių granatų mėtymas.
1. Granatų rūšys ir tipai.
2. Įdėjimas sprogdiklių – kapsulių.
3. Granatų išmetimo taisyklės ir praktika.
4. Granatų laikymas ir priežiūra.
Metodinis nurodymas.
Partizanai vieni kitus supažindina su turimomis granatomis. Išmetimo ir priežiūros taisykles paaiškina puskarininkiai.

IV. Partizanų dalinių rikiuotė.
1. Rikiuotė ir vadovavimas skyriui ir būriui pagal partizanų dalinių rikiuotės ir vadovavimo nurodymus.
Metodinis nurodymas.

Pradžioje visi apmokinami rikiuotėje vaikščioti, o paskui paeiliui kiekvienas turi praktiškai pasimokyti komanduoti rikiuotė[je] daliniui.

V. Vadovavimas kovos lauke.
1. Manievrinių rikiuočių pavyzdžiai.
2. Komandos ugniai paleisti.
3. Sutartiniai vadovavimo ženklai ir ryšis.
4. Dalinio žygio sauga.
5. Grandis ir skyrius žvalgyboje.
6. Vadovavimas skyriui puolant, ginantis, išvedant iš kautynių ir atsitraukiant.
7. Pasalos. Kratos.
8. Skirtumai tarp kariuomenės ir partizanų dalinių taktikos.
Metodinis nurodymas.
Partizanai visų pirma išmoksta partizanų dalinių rikiuotės ir vadovavimo komandas bei nurodymus, o paskui karininkas praveda praktiškai kiekvienai kautynių fazei bent po du–tris pratimus įvairiose vietovės aplinkybėse, pv. miške, gyvenvietėse, laukuose, ir po kiekvieno pratimo padaro veiksmų kritiškąjį mokomąjį nagrinėjimą.

VI. Sprogdinimai, ardymai ir kliūtys.
1. Sprogstamosios medžiagos ir minos.
2. Paprasčiausieji sprogdinimo būdai padegama virvute.
3. Tiltų naikinimas sprogdinimu ir padegimu.
4. Geležinkelių ir kelių gadinimas.
5. Kliūčių rengimas ir pašalinimas.
Metodinis nurodymas.
Karininkas parodo praktiškai sprogstamas medžiagas ir jų naudojimo būdus.

VII. Kova su tankais.
1. Prieštankinės kliūtys: duobės, grioviai, rąstai, stulpai, minos.
2. Aktyvios kovos priemonės: granatų ryšuliai, benzino bonkos, paklodės, prieštankiniai ginklai.
Metodinis nurodymas.
Karininko paskaita, pagal galimumą pavaizduojant praktiškomis priemonėmis.

VIII. Apsikasimas.
1. Šaulio apkasas šaudyti gulom, klupsčiom, stačiom.
2. Pylimų bei uždangų storis, atsižvelgiant į kulipkos pramušamąją jėgą.
3. Pozicijų parinkimas.
Metodinis nurodymas.
Praktiškai parodomi apkasai bei uždangos vietovėje.

IX. Priešlėktuvinė apsauga.
1. Priešlėktuvinis sekimas ir šaudymas į lėktuvus.
2. Priešlėktuvinė apsauga.
Metodinis nurodymas.
Karininko paaiškinamoji paskaita.

X. Stovyklų rengimas.
1. Vietos parinkimas.
2. Stovyklų įrengimai: šakų ir šiaudų palapinės, bunkeriai ir kit.
Metodinis nurodymas.
Praktiškas stovyklų įrengimų apžiūrėjimas bei statymas.

XI. Partizanų lauko ir įgulos bei vidaus tarnyba.
1. Lauko sargybos, sargybų postai.
2. Patruliai.
3. Sargybos prie karinio turto bei įrengimų.
4. Saugojimas ir lydėjimas suimtųjų.
5. Dalinio budėtojai ir tvarkiniai.

Metodinis nurodymas.
Parodoma praktiški tarnybos pavyzdžiai.

XII. Orientavimasis lauke.
1. Orientavimasis pagal kompasą, saulę, žvaigždes ir ypatingas gamtines žymes.
2. Žemėlapio skaitymas ir orientavimas.
Metodinis nurodymas.
Praktiški pratimai lauke.

XIII. Drausmės nuostatai ir lauko teismai.
1. Kariškoji, partizaniškoji ir pilietinė drausmė.
2. Drausmės nuostatai.
3. Lauko teismai.
4. Priesaika ir paslapties laikymas.
Metodiniai nurodymai.
Paskaitos ir praktiškas dalinio drausminimas.

XIV. Pirmoji pagalba.
1. Sužeistųjų perrišimo būdai.
2. Kraujo sustabdymo būdai.
3. Sužeistųjų pernešimas ir gabenimas.
4. Bendroji higiena.
Metodinis nurodymas.
Paskaitos ir praktiški perrišimo ir pernešimo pratimai.

XV. Pašnekesiai patriotinėmis temomis.
1. Aiškinamieji pašnekesiai apie teisingą, laisvą, bet drausmingą, kultūringą valstybės demokratinę santvarką.
2. Partizaninės ir patriotinės dainos.

1946 m. kovo mėn. 15 d.

{parašas žaliu rašalu:} Kazimieraitis
A. Apygardos Vadas

{parašas raudonu rašalu:} Vanagas
III – Skyriaus Viršininkas

Vertimas į anglų k. · English translation

“Training programme for obtaining the rank of Lithuanian partisan non-commissioned officer”, prepared by the staff of the “A” District on 15 March 1946. Typescript, three sheets, 15 training subjects with teaching instructions: weapons, shooting, grenades, drill, command in the field, demolitions, anti-tank combat, entrenchment, air defence, camps, guard and patrol service, orientation, discipline and field courts, first aid, patriotic talks. The programme is signed in green ink by Kazimieraitis, commander of the “A” District, and in red by “Vanagas”, head of the III Section. It fulfils the promise made in Letter No. 53/IIIc of 6 January 1946: “In the near future the District staff will prepare training programmes.” Part IV refers to the brochure “Partisan Unit Formation and Command” (17 December 1945).

Training programme for obtaining the rank of Lithuanian partisan non-commissioned officer

I. Knowledge and care of weapons used by the partisans.
1. Stripping and assembling the following weapons used in partisan practice:
a) German and Russian rifle.
b) German and Russian automatic rifle.
c) Pistols: Parabellum, FN, Colt, Nagant and other systems.
d) German and Russian submachine guns.
e) German and Russian light machine guns.
f) Other weapons used by the partisans.
g) Types and properties of ammunition for these weapons.
2. Stoppages and their clearing.
3. Care and cleaning of weapons.
Teaching instruction.

Stripping and assembling is done in practice by the partisans themselves, showing one another the weapons they have. Clearing stoppages and the rules of care and cleaning are explained by NCOs.

II. Theory of fire, aiming and firing rifles, machine guns and submachine guns.
1. The simplest elements of the theory of fire:
a) Trajectory.
b) Dispersion of hits and its causes, depending on the shape of the bullet, the amount of powder, the condition of the weapon and the weather.
2. Rules and practice of aiming.
3. Loading and firing.
4. Safety rules.
5. Firing practice.
6. Zeroing the weapon.
Teaching instruction.
Training is given by NCOs or officers using practical demonstration.

III. Throwing hand and rifle grenades.
1. Kinds and types of grenades.
2. Inserting detonators.
3. Rules and practice of throwing grenades.
4. Storage and care of grenades.
Teaching instruction.
Partisans acquaint one another with the grenades they have. NCOs explain the rules of throwing and care.

IV. Partisan unit formation.
1. Drill and command of a section and platoon according to the instructions on partisan unit formation and command.
Teaching instruction.
At first everyone is taught to march in formation, then each in turn must practise commanding the unit in formation.

V. Command in the field.
1. Examples of manoeuvre formations.
2. Commands to open fire.
3. Agreed command signals and communication.
4. March security of a unit.
5. Team and section in reconnaissance.
6. Commanding a section in attack, in defence, in breaking off an engagement and in withdrawal.
7. Ambushes. Searches.
8. Differences between army and partisan unit tactics.
Teaching instruction.
The partisans first learn the commands and instructions on partisan unit formation and command; then an officer runs at least two or three practical exercises for each phase of combat in various terrain, e.g. in forest, in settlements, in open fields, and after each exercise holds a critical training review of the actions.

VI. Demolitions, sabotage and obstacles.
1. Explosives and mines.
2. The simplest methods of demolition with a slow fuse.
3. Destroying bridges by demolition and burning.
4. Damaging railways and roads.
5. Building and clearing obstacles.
Teaching instruction.
An officer shows explosives and their uses in practice.

VII. Fighting tanks.
1. Anti-tank obstacles: pits, ditches, logs, posts, mines.
2. Active means of combat: bundles of grenades, petrol bottles, sheets, anti-tank weapons.
Teaching instruction.
An officer’s lecture, illustrated with practical means where possible.

VIII. Entrenching.
1. The rifleman’s trench for firing lying, kneeling and standing.
2. Thickness of parapets and cover with regard to the penetrating power of bullets.
3. Choice of positions.
Teaching instruction.
Trenches and cover are shown in practice on the ground.

IX. Air defence.
1. Watching for aircraft and firing at aircraft.
2. Air defence.
Teaching instruction.
An officer’s explanatory lecture.

X. Setting up camps.
1. Choice of site.
2. Camp structures: shelters of branches and straw, bunkers, etc.
Teaching instruction.
Practical inspection and building of camp structures.

XI. Partisan field, garrison and internal service.
1. Field guards, guard posts.
2. Patrols.
3. Guards at military property and installations.
4. Guarding and escorting prisoners.
5. Unit duty officers and orderlies.
Teaching instruction.
Practical examples of service are shown.

XII. Orientation in the field.
1. Orientation by compass, sun, stars and special natural features.
2. Map reading and orientation.
Teaching instruction.
Practical exercises in the field.

XIII. Disciplinary rules and field courts.
1. Military, partisan and civic discipline.
2. Disciplinary rules.
3. Field courts.
4. The oath and keeping secrets.
Teaching instructions.
Lectures and practical disciplining of the unit.

XIV. First aid.
1. Methods of bandaging the wounded.
2. Methods of stopping bleeding.
3. Carrying and transporting the wounded.
4. General hygiene.
Teaching instruction.
Lectures and practical exercises in bandaging and carrying.

XV. Talks on patriotic themes.
1. Explanatory talks on a just, free but disciplined, cultured democratic system of the state.
2. Partisan and patriotic songs.

15 March 1946

{signature in green ink:} Kazimieraitis
Commander of the A District

{signature in red ink:} Vanagas
Head of the III Section

Pastabos

• Perrašyta pagal 3 mašinraščio lapus (antrojo lapo kampe archyvinis numeris „56“). Rašyba palikta kaip originale („išnarstymas“, „kulipka“, „manievrinių“, „ryšis“, „benzino bonkos“, „pv.“); originale „perišimo“ perraše pataisyta į „perrišimo“.

• Kazimieraičio parašas – žaliu, „Vanago“ – raudonu rašalu. Parašas „Vanagas“ greičiausiai Adolfo Ramanausko-Vanago, bet jo pareigos A apygardos štabe 1946 m. kovą tikslintinos [?]. Originale „Skriaus“ – t. y. „Skyriaus“.

• IV dalyje minimi „partizanų dalinių rikiuotės ir vadovavimo nurodymai“ – tai „A“ apygardos štabo 1945 m. gruodžio 17 d. brošiūra „Partizanų dalinių rikiuotė ir vadovavimas“.

• „Benzino bonkos“ – degiųjų skysčių butelių prieš tankus pavadinimas.

Iššifravo ir išvertė kazimieraitis.lt, 2026 (lietuvių → anglų k.). Šaltinis: Lietuvos ypatingasis archyvas, Lietuvos ypatingasis archyvas